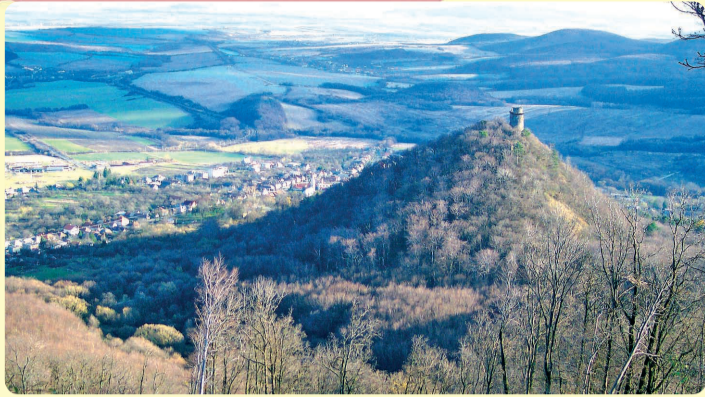
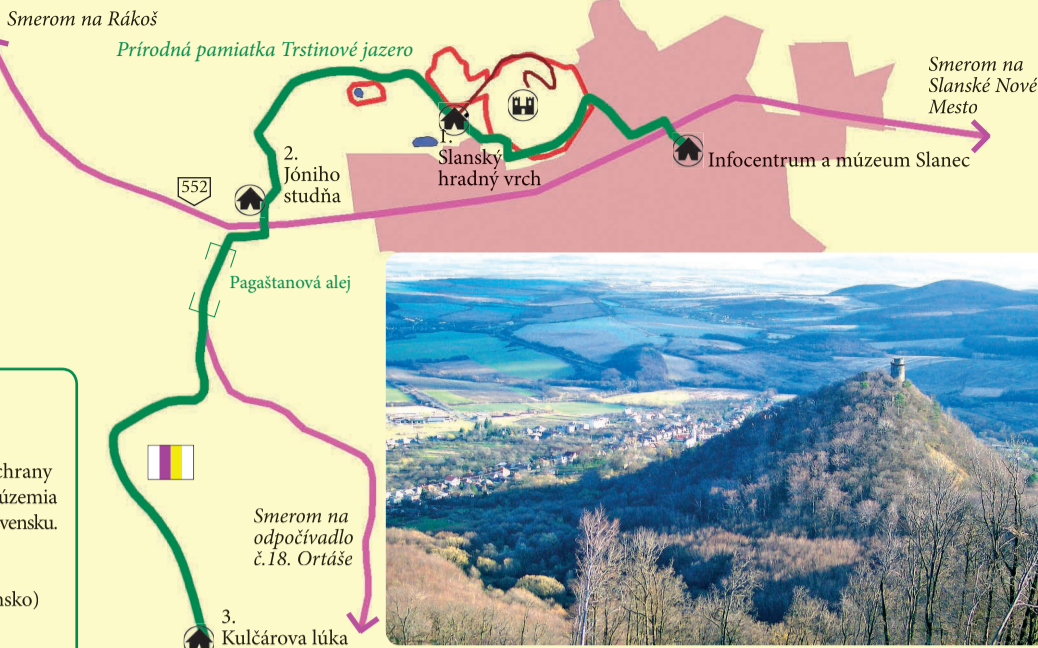

Počiatočným bodom tohto náučného chodníka je Dedinské múzeum a Infocentrum v Slanci. Tu sa začína chodník, ktorý potom križuje hlavnú cestu č. 552 a popri parku kaštiela sa dostáva k juhovýchodnej časti hradného vrchu v Slanci. Po južnej strane hradného vrchu dôjde chodník k odpočívadlu č. 1. Z tohto miesta vychádza značený turistický chodník na Hradný vrch a taktiež sa môže dostať do prírodnej rezervácie Slanský hradný vrch. Pokračujeme popri hornom jazere prírodnej pamiatky Trstinové jazero a dostaneme sa k odpočívadlu č. 2., Jóniho studňa.

Legenda:

- odpočívadlo
- náučný chodník
- územia s osobitným stupňom ochrany v Maďarsku, respektíve chránené územia územia národného významu na Slovensku.
- asfaltová cesta
- spevnená cesta, zemná cesta
- štátna hranica (Maďarsko-Slovensko)
- turistická sieť a náučný chodník prírodného parku Veľký Milič

Slanský hradný vrch zo severu

Odpočívadlo Vlašské lúky

Odtiaľto chodník pokračuje a opäť križuje štátnu cestu č. 552. Prejde popod pagaštanovú alej smerom na západ k Marockej holi. Najprv sa dostane k odpočívadlu č. 5., Kulčárovej lúky, potom pokračuje po asfaltovej ceste popri oblastiach obhospodarovávaných obnovným rubom a z dialky sa nám zjaví obec Slanská Huta. Ďalej sa chodník po hrebeni dostane k odpočívadlu č. 4., Marocká hoľa. Odtiaľto pokračuje súběžne s cestou svätej Alžbety až po Fizér. Smerom k štátnej hranici prechádza náučný chodník popri prírodnej rezervácii Marocká hoľa smerom k Vlašským lúkam. Tieto tvoria na slovenskej strane háje a pasienky, rúbaniská. Na maďarskej strane je to osobitne chránené územie. V jeho severovýchodnej časti sa nachádza odpočívadlo č. 19. Lesnú cestu opustí chodník za poľovníckym domom na Vlašských lúkach, obide lokalitu Lászlótanya a vychádza na lesnú asfaltovú cestu Lászlótanya – Mokrína. Pokračujúc po tejto ceste, po modrej turistickej značke sa dostaneme k odpočívadlu č. 20., Lúka Bodó, odkiaľ vybočí cesta v smere Kanda-bérc a ide súběžne s turistickou cestou značenou modrým krížom a cestou sv. Alžbety.

Strapačka žltá

Trstinové jazero

Smerom na Karolku
4. Marocká hoľa

MAROVKA

Prírodná rezervácia Marocká hoľa

Chránená rastlina zemplínskych rúbanísk, kosatec sibírsky

19. Vlašské lúky

Vlašské lúky, územie s osobitným stupňom ochrany

Lesnícka chata na lúke Oláh

Smerom k odpočívadlu č.5. Suchá hora

Národná prírodná rezervácia Malý Milič

Prírodná pamiatka Miličská skala

Plánovaný výhľadkový bod

Prírodná rezervácia Marocká hoľa

Lúky Drahoš, územie s osobitným stupňom ochrany

20. Lúka Bodó

Grófska cesta

Sviňa divá (diviak)

Národná prírodná rezervácia Veľký Milič

Prírodná rezervácia Malá Izra

Jazero Izra

Lúka Bodó

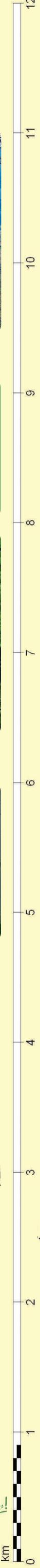
NÁUČNÝ CHODNÍK MAROVKA - BODÓ LÚKA

Dĺžka: 17.069 m
Najväčší výškový rozdiel: 377 m

Základom rozvojového programu ekoturistiky pre Naturpark Veľký Milič, ktorý bol založený v roku 2003 je realizačný plán z roku 2004.

V poradi ďalším miestom na odpočinok je Studený prameň, odpočívadlo č.21., kde sa stretávajú lesné približovacie cesty. Odtiaľ cesta pokračuje cez vrch Kanda-bérc a ďalej cez pasienky až k horárni Felsőalmi, potom nasleduje medzisklad Szőlő-hegyi a lesná škôlka Felső. Chodník sa dostane po lesnej ceste k hradnému parkovišku vo Fizéri. Pokračuje pri fizérskom Hradnom vrchu, ktorý je osobitne chráneným územím. Konečným bodom náučného chodníka je budova pre návštevníkov a správy hradu Fizér.

Popis náučného chodníka:

Počiatočným bodom náučného chodníka Lukla Bodó – Marocká hola – Lukla Bodó je Dedinské múzeum a Infocentrum v Slanci. Prejde cez štátnu cestu č. 552 a pokračuje popri parku kaštiela, ktorý je pred rekonštrukciou. Ďalej ide chodník po južnom okraji hradného vrchu. V parku kaštiela sa nachádza zvláštna chránená sekvoja, ktorú zasiahol blesk. Po južnom okraji Hradného vrchu sa dostaneme k odpočívadlu č. 1., odkiaľ vedie turistický chodník k Slanskému hradu. **Slanský hradný vrch** je súčasťou Slanských vrchov a nachádza sa nad obcou Slanec. Je prírodnou rezerváciou na ploche 15,81 hektárov. Oblasť vzali v roku 1931 pod ochranu kóli výskytu teplomilných druhov flóry a fauny.

Pri Slanskom hradnom vrchu sa nachádza **prírodná pamiatka Trstinové jazero**. Tento objekt je vytvorený prírodou a má plochu 0,83 hektára. Skladá sa z dvoch jazier. Spodné jazero už čiastočne vyčistili. Význam tohto biotopu je v tom, že sa tu vyskytuje hojný počet druhov obojživelníkov. Najvýznamnejšími plazmi sú užovky a slepúchy. Z flóry sú najcharakteristickejšie vodné a bažinové rastlinné spoločenstvá s výskytom palky uzkolistej, páľky širokolistej, kosateca žltého.

Horné chránené jazero sa nachádza v blízkosti odpočívadla č. 2., **Jóniho studňa**. Chodník zase prekrízuje štátnu cestu č. 552 a pokračuje pod stromoradiem pagaštana konského, odkiaľ sa točí smerom na západ k Marockej holi. Odpočívadlo č. 3., **Kulčárova lúka** sa nachádza v bukovej žrdovine.

Od Slanca v smere k Marockej holi nájdeme porasty obhospodávané spôsobom obnovného rubu. Veľké plochy sú tu práve vo fáze dorubu. Objaví sa nám aj výhľad na Slanskú Hutu, ktorá je mliečskou rúbanskovou obcou, a aj obraz niekdajšej sklennej huty. Nasledujúcou zástavkou je odpočívadlo č. 4., **Marocká hola**, ktorá je typickou rúbanskovou lúkou so zachovanými výberovými jedincami stromov. Jedince smrekovca v bučinách sú následkom niekdajšej umelej výsadby. Ich koruny vycnievajú do najvyšších vrstiev korún stromov. Nájdeme ich aj pri hornom okraji lúky okolo odpočívadla.

1. Slanský hradný vrch
Odbočka smerom k hradu Slanec

710
700
690
680
670
660
650
640
630
620
610
600
590
580
570
560
550
540
530
520
510
500
490
480
470
460
450
440
430
420
410
400
390
380
370
360
350
340
330

Pasienkový chov dobytka

Mlok vrchorský

Sivý rohový dobytok

4. Marocká hola

19. Oláh kráľovský hrib

20. Rozkvitnutá hruska na lúke Bodó

Po opustení poľovníckej chaty na Oláh lúkach obídeme Lászlótanu a dostaneme sa na asfaltovú cestu, ktorá nás zavedie na lúku Bodó.

Výstavba asfaltovej cesty, ktorá prechádza cez **lúku Bodó**, sa začala v 19. storočí. V rokoch 1890-tych vybudovali cestu medzi Torok a Lászlótanu, ktorá po výstavbe kaštiela mala zaklady z drveného lomového kameňa a povrch zo štrku. Po ťažkých krízových rokoch 1870 sa začal vývoj. Vybudovali zemnú cestu medzi Mokrinou a lúkou Drahoš, ako aj úsek medzi lúkou Bodó a Lászlótanu vyasfaltovali.

Pre prírodné spoločenstvá udržiavaných horských lúk (napr. lúka Drahoš, lúka Bodó) je typická prítomnosť montánných lúčnych druhov (napr. mečík škrdlicovitý, horcic, kosatec sibírsky). Lukla Bodó je stredoohorné rúbanské. Väčšina jej územia je v lete vysychajúce trasovisko s bezkolencom modrým (najmä po asfaltovú cestou vidno chumače bezkolca modrého), druhá časť je mezoofilná horská lúka. Popri zvláštnych rastlinách tu nájdeme aj zvlášť ne motýle. Typický je výskyt dvoch druhov motáčikov, ktoré sú príkladom naviazanosti dvoch životných foriem.

Úlohou naturparkového hospodárenia a zachovania prírodných hodnôt je to, aby sa udržali niekdajšie spôsoby hospodárenia, a takto sa prispelo k zachovaniu pôvodných prírodných hodnôt. Základnou podmienkou je zapojenie miestnych obyvateľov a vytvorenie partnerských vzťahov. Naším cieľom v rámci spolupráce v prírodnom parku je ukazovať vzor a príklad k udržiavateľnému obhospodarovaniu tohto kraja. Po okraji odpočívadla č. 20. pokračujeme smerom na Kanda-bérc. Známe odpočívadlo č.21., **Studený prameň** nad Kanda-bércom je miestom stretávania sa viacerých lesných približovavacích ciest.

Naša cesta pokračuje popri umelej výsadbe borovice lesnej pri Kanda-bérči. V umele vysadenom borovicovom poraste možno vidieť začínajúce sa znaky sukcesných procesov: výskyt listnatých druhov napr. lipa, alebo svetlomilná čerešňa vtáčia, ktoré sa objavujú pod borovicami. Cestu nám ohraničujú hodnotné haje a pasienky, kde vidno aj pasúci chov dobytka.

Keď dôjdem na lúku pod Kanda-bércom môžeme sledovať suťovisko vrchu Kóveces.

Zo sopečných výtvorov sa následkom vonkajších vplyvov vytvorili drobné formy. Najtypickejšie sú periglaciálne formy, ktoré boli vytvorené následkom rozdrobenia skal vplyvom mrazu.

Najkrajšími sú strmé, mrazom vyhladené skalné steny, suťoviská, kamenné toky, kamenné more atď... Vytvorili sa na miestach vyšších ako 500 metrov, kde je silnejší mraz.

Keď prejdeme cez potok Nagyfej, dostaneme sa k dávnejšie obývanej hornej pri horárni kedysi fungovala píla poháňaná vodou z potoka, tzv. horný mlyn. Lesná škôlka Felső je modernizovaná stará zatienená lesná škôlka. Dnes sa hola oblasť nad medziskladom Szőlőhegy pomaly opäť zalesňuje. Do výskytu epidémie phylloxery v stredoveku bola táto oblasť vinohradníckou oblasťou.

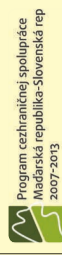
Samotný **fižerský Hradný vrch** a hrad je obývaný od doby bronzovej. Ludský vplyv tu bol aj v stredoveku a novoveku značný. V inventári z roku 1620 boli medzi podobradnými objektami aj obora, v roku 1667 aj rybník. Obora sa pravdepodobne nachádzala na severnej strane hradného vrchu, po rybárku už niet ani stopy. Naša cesta pokračuje po submontánnom zmliešanom hrabovo-bukovom lese, potom hrabovo-dubovom spoločenstve, v ktorom sa sporadicky vyskytuje čerešňa vtáčia a lipa malolistá. Zriedkavo na vonkajších okrajoch vrchu možno vidieť pozostatky niekdajších parcelových foriem pôdohospodárenia.

Hradný vrch možno zbadat z diaľky, vycnieva zo svojho okolia, je jedinečným vulkanickým výtvorom. Hornú tretinu strmých savahov tvorí monolit z dacitu, ktorý po južnej, juho-západnej a severo-západnej strane tvorí prudké kolmé steny, ktoré sú prirodzenou ochranou okolo hradného štítu. Jediné zo severo-východu sa pripájajúce sedlo poskytuje možnosť prístupu k rimse, odtiaľto sa do hradu dostaneme po vysekaných schodoch. Konečným bodom náučného chodníka je ústredná budova **Naturparku Veľký Milíč a správy hradu Fižér**.

V rámci cezhraničnej spolupráce naturparku vidáme:
Hlavná 55/114, SK 044 17 Slanec
www.slanec.sk

Obec Fižér
H-3996 Fižér, Rakóczi u. 2.
www.infomilic.eu

Podporilo:

Zodpovedný vydarovateľ:
Ing. Jozef Béla

starosta obce Slanec
Kontras Design s.r.o.

Odbytný expert:
Dr. Laszlo Nyári
Kontras Design s.r.o.

HUSK/0901/2.2.1/0112.

Náklad:
5,000 kusov
2012

Budujeme partnerstvá
Európska únia
Európsky fond regionálneho rozvoja

Oblah tejto publikácie nemusi vyjadrovat
oficijalne stanoviska Európskej unie.

10. Na parkovisku pod hradom Fižér
Odbočka smerom k hradu Fižér

Salamandra skvrnitá

11. Informačné centrum Naturparku
Veľký Milíč a hradná správa

17000
16800
16600
16400
16200
16000
15800
15600
15400
15200
15000
14800
14600
14400
14200
14000
13800
13600
13400
13200
13000
12800
12600
12400
12200
12000
11800
11600
11400
11200
11000
10800
10600
10400
10200
10000
9800
9600
9400
9200
9000
8800
8600
8400
8200
8000
7800
7600
7400
7200
7000
6800
6600
6400
6200
6000
5800
5600
5400
5200
5000
4800
4600
4400
4200
4000
3800
3600
3400
3200
3000
2800
2600
2400
2200
2000
1800
1600
1400
1200
1000
800
600
400
200